

Tjänsteskrivelse

Handläggare
Anita Bjurström, HR-chef
Tfn 026-17 80 00
anita.bjurstrom@gavle.se

Omvårdnadsnämnden

Förändrade rutiner vid nyanställning inom omvårdnadsnämndens ansvarsområde

Bakgrund

På grund av återkommande händelser såsom stölder och övergrepp inom vård och omsorg har frågan om utdrag ur belastningsregistret uppkommit vid nyanställningar inom omvårdnadsnämndens ansvarsområde.

Brotten gentemot äldre människor skapar otrygghet för våra kunder och rubbar säkerheten. Att säkra trygghet för våra kunder är ett ständigt arbete som berör hela utförandekedjan i verksamheten med tydliga riktlinjer och rutiner för våra medarbetare. Att som medarbetare kunna legitimera sig vid kundbesök är en viktig säkerhetsfråga. Det utgör en trygghet både för våra kunder och våra medarbetare.

Omvårdnadsnämnden har tidigare diskuterat frågan om möjlighet att förändra rutinerna i samband med rekrytering och införa krav på uppvisande av utdrag ur belastningsregistret. Frågan om det ska finnas lagstöd för utdrag ur belastningsregistret inom vård och omsorg är även aktuell på nationell nivå och utreds för närvarande.

På uppdrag av Omvårdnadsnämnden har frågan utretts inom förvaltningen.

Syfte

Öka tryggheten för våra kunder genom att säkerställa att personer som får anställning inom vård och omsorg inom omvårdnadsnämndens ansvarsområde kan uppvisa att man inte är dömd för brott i enlighet med detta förslag.

Utredning

Lagstöd i dag

Vid nedanstående verksamheter finns idag lagstöd för utdrag:

- Arbete inom skola/barnomsorg
- Arbete med barn med funktionsnedsättning (LSS)
- HVB-hem
- Försäkringsförmedlare
- Föreningar mm där personer ska arbeta med barn
- Utlandsändamål
- EU-registerutdrag för enskild person.

Det här gäller alla registerutdrag

- Enbart personer som valts ut för att anställas eller anlitas ska visa registerutdrag.
- Registerkontroll gäller även vid tillsättning av hastigt uppkomna vakanser.
- Om blivande arbetstagare lämnat ett registerutdrag till arbetsgivaren och vill få tillbaka det, måste registerutdraget i original återlämnas.
- Det finns inga krav på att den som ska visa registerutdrag ska lämna utdraget i ett oöppnat kuvert. Den person som registerutdraget gäller har alltså rätt att själv ta del av uppgifterna i utdraget innan det lämnas till arbetsgivaren.
- Polismyndigheten får inte skicka registerutdraget direkt till någon arbetsgivare eller uppdragsgivare.

De olika reglerna rörande registerutdragen – exempel

Registerutdrag för arbete inom skola/barnomsorg

Registerutdraget får inte vara äldre än 1 år.

Registerkontroll måste visas upp inför anställning i förskola, grundskola och motsvarande skolformer samt fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Meningen med utdraget är inte att göra en årlig kontroll av de personer som redan arbetar i organisationen, eller inom ett år erbjuds en förnyad möjlighet att arbeta i samma verksamhet.

Registerkontroll ska visas upp inför anställning i gymnasieskola och gymnasiesärskola om man som arbetsgivare kräver det.

- Även administrativ personal, skolvaktmästare och kökspersonal omfattas av registerkontrollen.
- Som arbetsgivare får man ta en kopia på registerutdraget.

Registerutdraget begränsas till brott som innebär mycket allvarliga kränkningar av andra människor;

- Mord
- Dråp
- Grov misshandel
- Människorov
- Alla sexualbrott
- Barnpornografibrott
- Grovt rån.

Registerutdrag för arbete med barn med funktionsnedsättning (LSS)

- Registerutdraget får inte vara äldre än 1 år.
- Registerutdraget eller en kopia av det ska bevaras i minst två år från det att en anställning, ett uppdrag eller en praktiktjänstgöring påbörjades.
- Som arbetsgivare får man ta en kopia på registerutdraget.

Registerutdraget omfattar alla LSS-verksamheter som avses i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionsnedsättningar, och som utför insatser åt barn.

Registerutdraget begränsas till brott som innebär mycket allvarliga kränkningar av andra människor;

- Mord
- Dråp
- Grov misshandel
- Människorov

- Alla sexualbrott
- Barnpornografibrott
- Grovt rån

När det gäller misshandel krävs det att den är grov. Normalgraden av misshandel och ringa misshandel räknas inte in. Om påföljden även avser ett annat brott ska även det brottet visas.

Personer som omfattas av registerkontroll (LSS-verksamhet)

- Närstående till barnet.
- Korttidstillsyn för skolungdomar över 12 år utanför det egna hemmet i anslutning till skoldagen samt vid lov.
- Boende i familjehem eller boende med särskild service för barn eller ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet (9 § 8 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade).
- Insatser i form av råd och stöd (9 § 1 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade).
- Ledsagarservice (9 § 3 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade).
- Biträde av kontaktperson (9 § 8 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade).
- Avlösarservice i hemmet (9 § 5 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade).
- Korttidsvistelse utanför det egna hemmet (9 § 6 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade).
- Även personliga assistenter är skyldiga att lämna ett registerutdrag till den assistentberättigade om denne begär det.

Personer som inte omfattas av registerkontroll (LSS-verksamhet)

- Kraven på registerutdrag gäller inte de som redan arbetar i verksamheten.
- Lagstiftningen gäller inte heller de som redan haft en anställning, uppdrag, praktik eller liknande och inom ett år erbjuds en förnyad anställning hos samma arbetsgivare.
- Utdragsskyldigheten omfattar inte administrativ personal som inte kommer i kontakt med barnet.

- Inte heller föräldrar till ett funktionshindrat barn omfattas av registerutdragskontrollen.

Omvärldsbevakning

Andra kommuner

Vid en kartläggning av ett antal kommuner kan konstateras att frågan diskuteras i vissa kommuner men beslut är inte fattat.

- Örebro Kommun – utredning pågår
- Norrköpings Kommun – Ej aktuellt
- Linköpings Kommun – Avvaktar statlig utredning
- Sundsvalls Kommun – Ej aktuellt.
- Uppsala Kommun – har haft men har nu pausat frågan
- Jönköpings Kommun – har infört det

Utredningar

I den SOU som gjorts inom området, SOU 2014:28, finns följande att läsa:

”Vi har funnit att registerkontroll i allmänhet är ett trubbigt instrument i rekryteringsarbetet. Vi anser att utdragen har ett förhållandevis begränsat värde som källa till relevant information. Den registerkontroll som förekommer i dag innebär att många personer berörs av en onödig kontrollåtgärd”.

För närvarande pågår en utredning benämnd ”Stärkt skydd för den personliga integriteten i arbetslivet” inom Arbetsmarknadsdepartementet.

Regeringen vill stärka den personliga integriteten i arbetslivet och förbättra möjligheten för personer som dömts för ett brott att återanpassa sig i samhället. Därför bereds ett nytt lagförslag som förbjuder arbetsgivare att begära att arbetssökande visar utdrag ur belastningsregistret när det saknas lagstöd. Innan det är möjligt att föreslå en sådan lagstiftning behöver det utredas vilka lagliga möjligheter till registerkontroll som ska finnas om ett förbud införs.

Den personliga integriteten är en mänsklig rättighet som ska ha ett starkt skydd också i arbetslivet. I dag har dock arbetsgivare i praktiken långtgående möjligheter att få tillgång till känsliga uppgifter i belastningsregistret på ett sätt som aldrig var avsett.

Antalet utdrag ur belastningsregistret som individer tar ut på egen begäran har dessutom ökat kraftigt på senare år. Från cirka 40 000 utdrag 2003 till över 286 000 under 2017. Det huvudsakliga syftet med att begära ett utdrag ur belastningsregistret bedöms vara att individen ska visa upp det för arbetsgivare inför anställning.

Unga människor som har gjort ett felsteg men sedan fått rätsida på tillvaron ska inte hindras från att etablera sig på arbetsmarknaden. Även personer som har begått ett brott och avtjänat sitt straff ska kunna återanpassa sig i samhället och försörja sig genom att arbeta.

Inom Regeringskansliet bereds därför ett nytt lagförslag som innebär att en arbetsgivare endast får begära att arbetstagare uppvisar eller överlämnar utdrag ur belastningsregistret om det finns uttryckligt stöd för en sådan åtgärd i lag. De lagliga möjligheter som finns i dag och som bland annat ger arbetsgivare möjlighet att genomföra registerkontroll av personer som ska jobba med barn påverkas inte, utan kommer fortsätta gälla precis som i dag.

Om en förbudslagstiftning införs kan det behövas ytterligare lagliga möjligheter till registerkontroll. Det behöver säkerställas att de arbetsgivare som har ett reellt behov av registerkontroll även fortsättningsvis ska kunna använda metoden. Regeringen har beslutat att ge en särskild utredare i uppdrag att kartlägga, analysera och ta ställning till om och i vilka avseenden det finns behov av ett utökat författningsstöd för registerkontroll i arbetslivet.

Utredningen ska omfatta Kriminalvården, Ekobrottsmyndigheten och Åklagarmyndigheten. Avseende Kriminalvården ska utredaren ta ställning till om det finns behov av ett utökat författningsstöd även utanför myndighetens roll som arbetsgivare. Utredningen ska även inkludera företag inom den finansiella sektorn som omfattas av kravet på så kallad ledningsprövning, samt arbetsgivare inom vård- och omsorg som utför insatser åt äldre och personer med funktionsnedsättning.

I uppdragsbeskrivningen ingår att väga skälen för registerkontroll mot den enskildes intresse av att inte utsättas för det integritetsintrång som en registerkontroll innebär.

Förslag om införande av registerkontroll vid anställning inom vård och omsorg

Vid införande av registerkontroll föreslås att samma brott som visas inför arbete inom skola/förskola samt arbete med barn med funktionsnedsättning (LSS) ska krävas vid arbete inom Omvårdnadsnämndens ansvarsområde. Ett införande ska i övrigt följa reglerna som idag gäller för ovan beskrivna verksamheter.

Vid ett beslut i Omvårdnadsnämnden fattar man beslut om att föreslå kommunfullmäktige att besluta om införande av rutin att i samband med nyanställning ska utdrag ur belastningsregistret uppvisas. Detta föreslås gälla för alla befattningar som arbetar i kundnära arbeten.

Ekonomiska, sociala, hälsomässiga, miljömässiga och demokratiska konsekvenser

Införande av utdrag ur belastningsregistret påverkar rekryteringsprocessen och administrationen kopplat till rekrytering men det är svårt att beräkna tids- och resursåtgång i nuläget.

Lena Isokivelä
Tillförordnad Förvaltningschef
Omvårdnad Gävle